

Projecte Gran Simi: Llibertat per a les persones no humanes

Josep Lluís Viladot¹

A la llum dels resultats de la recerca en etologia de la segona meitat del segle passat, i amb la lucidesa del pensament ja madur en ètica i filosofia de l'alliberament animal, el pensador Peter Singer (vegeu *Userda*, número 18) i companyies il·lustres com la primatòloga Jane Goodall han dut a terme el *Great Ape Project* (“Projecte Gran Simi”). Tal i com s’explica a la pàgina web <http://www.proyectogransimio.org/> el *Great Ape Project* (GAP) és una idea èticament avançada, una llibre i una ONG que pretén trencar les barreres entre les diferents espècies de grans simis (goril·les, humans, orangutans, ximpanzés) per a que tots ells tinguin drets fonamentals (a la vida, a la llibertat, a no ser torturats físicament ni psicològica; vegeu requadre). Aquest és un primer pas per a l’eradicació de l’especisme, com s’anomena a la discriminació per motius d’espècie, en la línia de les tesis d’*Animal Liberation* (1975 i 1990) i *In Defense of Animals – The Second Wave* (2005) de Peter Singer. Després que el pensament occidental ha superat la discriminació racial i sexista, ara toca a l’especisme. I per començar, les espècies més properes a la humana, els grans simis antropoides, que són també *persones* segons

---

¹ Sócio catalão do GREAT APE PROJECT.

en la definició singeriana com a ser autoconscient amb capacitat d'anticipar-se als fets i tenir desigs. Aquesta tasca cal fer-la ràpidament, ja que a l'hora que seqüenciem l'ADN del ximpanzé i descobrim que és igual a l'humà en gairebé un 99%, l'ONU publica en l'atlas dels grans simis que, excepte els humans, tots estan en perill de desaparició.

Imaginem que estem tranquil·lament amb la nostra família i uns amics al camp quan per sorpresa apareix una colla de salvatges ben equipats i armats, i per tal de segrestar a un de nosaltres s'estableix una lluita acarnissada i desigual. Com a resultat d'aquesta, probablement alguns dels atacats moren, potser a l'instant o potser més tard com a conseqüència de les ferides. El nucli queda desintegrat o desmembrat, i un dels supervivents és dut a una estreta gàbia pels raptors durant els propers 10 anys. El motiu? Possiblement exhibir-lo per entreteniments de cap de setmana o per fer-hi experiments científics sense el seu consentiment. Com ens sentiríem si fóssim aquest supervivent? Probablement ja haureu endevinat que els salvatges són humans i els atacats són animals no humans en el seu hàbitat natural. Doncs si aquests darrers fossin grans simis no cal massa imaginació per saber com es sentirien: probablement els seus sentiments de desesperació, stress, etc. en aquesta situació serien bastant similars als nostres.

Aquest objectiu que podria semblar una quimera ja està començant a donar els seus fruits. En aquests moments s'ha presentat al Congrés dels Diputats de l'estat espanyol una Proposició No de Llei per a que el govern s'adhereixi al Projecte Gran Simi, que en principi s'ha de debatre durant el primer trimestre d'aquest 2006, i arreu hi ha iniciatives aquesta línia com la història real que explico a continuació.

El passat 19 de Setembre, el professor Heron Santana, Promotor Públic del medi ambient de Salvador (Bahia), Brasil, presentà un *Habeas Corpus* per a la ximpanzé Suiça, que duia 10 anys tancada a la gàbia del Zoològic de Salvador. Un *Habeas Corpus* és una petició de llibertat per a persones il·legalment privades de la seva llibertat, i per descomptat mai s'havia demanat per animals no humans. Aquesta petició cal emmarcar-la dins la tasca que està realitzant el grup brasiler del GAP.

Sorprenentment, el jutge Edmundo, encarregat del cas, el va acceptar per al seu estudi, i això ja es va considerar una victòria parcial. Mentre

esperava rebre tota la informació del zoològic, a través de la xarxa mundial del GAP es va fer una demanda global de recolzament per ajudar al jutge a prendre la decisió correcta. Al nostre estat, el difusor de la notícia dins el GAP va ser l'activista Pedro Pozas, Secretario General del *Proyecto Gran Simio – España*. Nombroses cartes van ser enviades als Srs. Santana i Edmundo, i semblava que s'estava en el bon camí.

Sobradament, la ximpanzé Suiça va morir el proppassat dia 27 de setembre, i la reacció immediata va ser sol·licitar una investigació i es sospita que la causa de la mort ha estat l'enverinament. Possiblement s'havia aixecat massa polèmica al Brasil i s'havien rebut massa suports internacionals. Potser algun tenia por que a partir d'aquest cas es demanés un allau d'*Habeas Corpus* a diferents llocs del món. Ara, el grup brasiler ha demanat que es dictamini la seva llibertat encara que s'hagi mort, i que el seu cadàver sigui dut a un santuari de ximpanzés, i Suiça ha esdevingut la primera màrtir ximpanzé per aconseguir la llibertat dels seus.

Espero que aquestes ratlles us hagin fet reflexionar, i és que, com deia Gandhi, la sensibilitat d'un poble es mesura en com aquest tracta els altres animals.

DECLARACIÓ SOBRE ELS GRANS SIMIS ANTROPOIDES

Demaneu l'extensió de la comunitat d'iguals perquè inclogui tots els antropoides: éssers humans, ximpanzés, goril·les i orangutans. Una comunitat d'iguals és una comunitat moral en què acceptem l'existència de certs principis morals i drets bàsics que governen les nostres relacions amb els altres membres i que poden fer-se complir per llei. Entre aquests principis i lleis hi ha els següents:

1. DRET A LA VIDA

La vida dels membres d'una comunitat d'iguals ha d'estar protegida. No es pot matar els membres de la comunitat d'iguals excepte en circumstàncies estrictament definides, com per exemple la legítima autodefensa.

2. PROTECCIÓ DE LA LLIBERTAT INDIVIDUAL

No es pot privar arbitràriament de la llibertat els membres de la comunitat d'iguals; en el cas que algun d'ells fos tancat sense el corresponent procés legal, té dret a l'alliberament immediat. La detenció dels que no hagin estat inculpats d'haver comès cap "crim", o d'aquells que no siguin criminalment responsables, solament es permetrà en el cas de demostrar-se que és pel seu propi bé o per la necessitat de protegir els altres d'un membre de la comunitat que podria ser un perill si estigués en llibertat. En aquests casos, els membres de la comunitat d'iguals han de tenir dret a apel·lar un tribunal judicial, ja sigui directament, o en cas d'incapacitat, a través d'un advocat.

3. PROHIBICIÓ DE LA TORTURA

Produir deliberadament dolor a un membre de la comunitat d'iguals, tant si és de manera injustificada com en el suposat cas de beneficiar als altres és considerat com a tortura i és inadmissible.

Aquesta Declaració va aparèixer originalment al llibre *The Great Ape Project. Equality beyond humanity* editat (1994) per Paola Cavalieri i Peter Singer, que en van ser els primers subscriptors juntament amb tots els col·laboradors del llibre. Aquesta traducció al català està extreta d'<http://www.proyectogransimio.org/Catalan/index.htm>, on es pot signar electrònicament la Declaració i enviar-la a l'organització *Great Ape Project*. Existeix una traducció al castellà d'aquest llibre, publicada el 1998 per Editorial Trotta.

Macaca morre antes de ir para santuário

Um habeas-corpus impetrado por um promotor poderia livrar o chimpanzé Suíça da jaula em que vivia solitária no Zoológico de Salvador. Ela seria levada ao Santuário de Grandes Primatas em Sorocaba, interior de São Paulo, para viver com outros 36 de sua espécie. Mas morreu ontem depois do almoço

A mãe, a brasileira Zuleide de Souza, de 30 anos, e o filho, o chimpanzé Suíça, de 12 anos, em uma das jaulas do Zoológico de Salvador.

VAZIR SANDRES
Suíça, o chimpanzé, tem 12 anos e viveu até agora em isolamento em Sorocaba, no interior de São Paulo. Vive com sua mãe e foi sempre ao ar livre por mais de 40 anos. Ela morreu ontem de manhã em Sorocaba, depois de um almoço. Suíça, de 12 anos, é filha de Zuleide de Souza, 30, e viveu até agora em isolamento em Sorocaba, no interior de São Paulo. Vive com sua mãe e foi sempre ao ar livre por mais de 40 anos. Ela morreu ontem de manhã em Sorocaba, depois de um almoço.

Na manhã de ontem, Suíça estava em uma jaula minúscula, com apenas um pedaço de comida. Ela não se mexeu e não reagiu. Quando chegou ao Zoológico de Salvador, ela estava em uma jaula minúscula, com apenas um pedaço de comida. Ela não se mexeu e não reagiu. Quando chegou ao Zoológico de Salvador, ela estava em uma jaula minúscula, com apenas um pedaço de comida.

Promotor desconfia de envenenamento
Biaggio Talento, promotor de Meio Ambiente, afirmou que não acredita na versão de que a macaca morreu de envenenamento. Ele pediu uma necropsia para investigar a causa da morte.

Geron, o câncer
O resultado do exame de necropsia foi negativo para câncer. O promotor afirmou que a morte pode ter sido causada por uma doença infecciosa.

A chimpanzé Suíça na jaula do Zoológico de Salvador, onde vivia solitária e deprimida.

Promotor desconfia de envenenamento

BIAGGIO TALENTO
A macaca Suíça teria se sentido mal após receber comida, por volta das 11h. Morreu em seguida, o que levou o promotor Heron Santana, da Procuradoria do Meio Ambiente de Salvador, a suspeitar de que ela tenha sido envenenada. A morte revoltou o promotor. Na semana passada, ele pediu

habeas-corpus para Suíça, sustentando que ela estava deprimida e não deveria ser mantida numa jaula minúscula. "Quero apurar as responsabilidades", disse. "Não se pode admitir um absurdo desses. A chimpanzé poderia ser libertada esta semana." Suíça estava deprimida há cinco meses, desde a morte do macho

Geron, de câncer
"Isso é o resultado do descaço e da incompetência dos que dirigem o zoológico", disse, depois de saber da morte. Exigiu que a necropsia seja feita na Faculdade de Veterinária da Universidade Federal da Bahia (UFBA). Diz que pretende processar o zoológico, se forem constatados maus-tratos ou negligência.

Extractes del *Jornal do Tarde* brasileiro del 28.9.2005, extret de la pàgina web <http://www.projetogap.com.br/>